

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/63/2024
Identifikačné číslo spisu:	4415010345
Dátum vydania rozhodnutia:	23.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Bargel
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:4415010345.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Patrika Príbelského, PhD. a JUDr. Emila Klemaníča na neverejnom zasadnutí konanom 23. októbra 2024 v Bratislave v trestnej veci obvineného V. E. pre zločin úverového podvodu podľa § 222 odsek 1, odsek 3 písm. a) Trestného zákona o dovolaní menovaného obvineného podanom proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 2To/15/2024, z 3. apríla 2024

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného V. E. o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky, sp. zn. 2T/97/2015, z 9. decembra 2021 bol obvinený V. E. uznaný za vinného zo spáchania zločinu úverového podvodu podľa § 222 odsek 1, odsek 3 písm. a) Trestného zákona v znení zákona č. 313/2011 Z. z., ktorého sa dopustil na skutkovom základe, že

obžalovaný F. Z. v presne nezistenom dni mesiaca apríl 2012, v meste Š., pod zámienkou spoločného podnikania, nahovoril obžalovaného V. E. na uzatvorenie Zmluvy o AutoKredite číslo XXXXXX z 12. apríla 2012 so spoločnosťou Volkswagen Finančné služby Slovensko, s. r. o., so sídlom Vajnorská cesta 98, 831 04 Bratislava, IČO: 31 341 438, pričom mu zabezpečil všetky podklady potrebné na schválenie účelového úveru, okrem iného aj pracovnú zmluvu o zamestnaní v spoločnosti ADZ Synergy EU, s. r. o., so sídlom 29. Augusta 9/9, Galanta, s mesačným hrubým príjmom vo výške 1 776,- Eur, kde však obžalovaný V. E. nikdy nepracoval, ďalej kúpnu zmluvu z 12. apríla 2012, na základe ktorej mal predávajúci C. F., narodený X. Z. XXXX, trvale bytom U. R. X, Š., ako výlučný vlastník, v zastúpení F. Č. - L., so sídlom O. Q. číslo XXXX, predat' osobné motorové vozidlo značky Mercedes Benz CLS 320, evidenčného čísla Z. obžalovanému V. E. za kúpnu cenu 28 000,- Eur, avšak predávajúci C. F. nikdy nespĺnomocnil žiadnu osobu na predaj tohto vozidla a v zmysle predmetnej kúpnej zmluvy nikdy neprevzal kúpnu cenu 28 000,- Eur a následne na základe týchto nepravdivých dokladov, podpísal obžalovaný V. E. žiadosť o poskytnutie úveru z 12. apríla 2012 a v ten istý deň ako dlžník, uzatvoril v Nových Zámkoch so spoločnosťou Volkswagen Finančné služby Slovensko, s. r. o., so sídlom Vajnorská cesta 98, 831 04 Bratislava, IČO: 31 341 438 ako veriteľom Zmluvu o Autokredite číslo XXXXXX, podľa ktorej mu veriteľ poskytol úver vo výške 16 800,- Eur, účelovo určený na

financovanie časti kúpnej ceny osobného motorového vozidla značky Mercedes Benz CLS 320, evidenčného čísla Z., farby striebornej svetlej metalízy, VIN:N., ktorý úver sa zaviazal splácať 60-timi mesačnými splátkami po 425,- Eur mesačne, pričom tieto finančné prostriedky vo výške 16 800,- Eur prevzal v hotovosti obžalovaný F. Z., obžalovaný V. E. neuhradil žiadnu splátku v prospech veriteľa, čím poškodenej spoločnosti Volkswagen Finančné služby Slovensko, s. r. o., so sídlom Vajnorská cesta 98, 831 04 Bratislava, IČO: 31 341 438, spôsobil škodu spolu vo výške 17 126,- Eur, pozostávajúcu z nesplatenej časti istiny vo výške 15 851,- Eur a vzniknutým dlhom na splátkach vo výške 1 275,- Eur.

Za to bol obvinenému V. E. podľa § 222 ods. 3 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, § 39 ods. 1, ods. 3 písm. e) Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 2 (dva) roky. Podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona súd obvinenému výkon trestu odňatia slobody podmienene odložil a podľa § 50 ods. 1 Trestného zákona určil skúšobnú dobu vo výmere 3 (tri) roky. Okresný súd tiež rozhodol o nároku poškodeného na náhradu škody, a to tak, že podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku uložil obom obžalovaným spoločne a nerozdielne nahradiť poškodenej spoločnosti Volkswagen Finančné služby Slovensko, s. r. o., škodu vo výške 17 126,- Eur a o zvyšku nároku na náhradu škody rozhodol tak, že podľa § 288 ods. 2 Trestného poriadku uvedenú poškodenú spoločnosť odkázal na civilný proces.

Krajský súd v Nitre uznesením, sp. zn. 2To/41/2022, z 24. augusta 2022 podľa § 319 Trestného poriadku zamietol odvolania obžalovaných F. Z. a V. E. a prokurátora. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom, sp. zn. 4Tdo/3/2023, z 8. novembra 2023 zistil porušenie zákona v rozhodnutí Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 2To/41/2022, z 24. augusta 2022, ktorý sa nevysporiadal s námietkami obvineného E. a uznesenie odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa menovaného zrušil.

Následne Krajský súd v Nitre uznesením, sp. zn. 2To/15/2024, z 3. apríla 2024, na podklade odvolania obvineného rozhodol tak, že podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie obvineného V. E. zamietol.

Proti označenému uzneseniu krajského súdu podal obvinený V. E. dovolanie s poukazom na údajné naplnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku [zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu].

V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom obvinený v podstate namietal:

„Som toho názoru, že príslušný odvolací súd sa opätovne len čiastočne zaoberal s výsledkami vykonaného dokazovania vo veci uprednostňujúc ním vyslovenej zásady v zmysle § 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Pritom je evidentné, že môj prípad je špecifický v tom smere, že účasť nás spoluobžalovaných vo veci bola evidentne rozdielna, moja osoba bola odsúdeným F. Z. zneužitá, pričom samotný poškodený svojím nezodpovedným prístupom taktiež zapríčinil vznik škody, a tým napomohol odsúdenému F. Z. zrealizovať daný trestný čin. Samozrejme, že aj ja sám som bol nezodpovedný, keď som si príslušné dokumenty potrebné k uzavretiu leasingovej zmluvy neprečítal, nepresvedčil sa o ich obsahu a tieto s poukazom na v tej dobe existujúcu dôveru k odsúdenému F. Z. podpísal. Z uvedeného dôvodu som urobil aj vyhlásenie o mojej vine, nakoľko som sa za toto svoje nezodpovedné konanie cítil vinu. Ja som však nikdy nemal v úmysle zrealizovať daný trestný čin, čo podľa môjho názoru taktiež vyplýva z výsledkov vykonaného dokazovania.

Poukazujem hlavne na to, že nie ja som zabezpečil a predložil príslušné dokumenty na uzavretie leasingovej zmluvy do obchodnej predajne značky Mercedes tak, ako sa to uvádza v odôvodnení odvolacieho súdu. Ohľadne môjho vyššie uvedeného tvrdenia je veľmi podstatné, že ja som v čase, keď som podpisoval príslušné listiny vôbec nemal najmenej potuchy o tom, že odsúdený F. Z. chce spáchať trestný čin voči poškodenému a mňa zneužiť k tomu, aby sa takýmto spôsobom obohatil. Poukazujem na produkované evidentné dôkazy, a to hlavne, že ja slovenský jazyk dostatočne neovládam, listiny po mojom príchode do predajne značky Mercedesu už boli pripravené a dali mi ich podpísať, pričom odsúdený F. Z. sa so mnou rozprával len maďarsky. On totiž veľmi dobre vedel, že ja slovenský jazyk dostatočne neovládam a že mu dôverujem. Odsúdený F. Z. si bol preto vedomý, že ma môže zmanipulovať na leasing, aby sa takto dostal k peniazom. Aj svedok Ing. J. V. vo svojej výpovedi na polícii uviedol, že F. Z. mu hneď povedal, že nie on bude dlžníkom, ale ja, keďže som mal podľa jeho

vyjadrenia pracovať u neho ako taxikár. Tento svedok tiež potvrdil, že doklady, ktoré priniesol F. Z. som si neprečítal, o ich obsah som sa nezaujímal, len som ich podpisoval. Pokiaľ sa dobre pamätám tak to bol pán Ing. V., ktorý mi vzhľadom na môj handicap pravej ruky pomáhal predkladať jednotlivé listiny a ukazoval mi, kde to mám podpísať. Žiaľ, až na polícii a neskôr od môjho obhajcu som sa dozvedel o obrovskej chybe, ktorú som spravil tým, že som si doklady neprečítal a ani som si ich nedal pretlmočiť nezainteresovanou osobou. Pokiaľ by som tak učinil, tak by som ich nikdy nepodpísal a neparticipoval by som na danom trestnom čine. Táto skutočnosť bola mojou vinou, a preto som si ju aj pred súdom I. stupňa uznal. Na vyššie uvedené poukazujem z dôvodu, že pokiaľ odvolací súd napriek zisteným výsledkom dokazovania vo svojich úvahách dospel k záveru, že ja som predložil podklady potrebné na schválenie účelového úveru a bez môjho aktívneho konania by nedošlo k následku uvedeného v skutku napadnutého rozsudku, potom vyhodnotenie takéhoto zistenia zo strany odvolacieho súdu s poukazom na ustanovenie § 176 ods. 2 Trestného poriadku je v rozpore so zákonom, nakoľko obsah takéhoto rozhodnutia nezaručuje riadny výkon spravodlivosti a nie je predpokladom možnosti kontroly verejnosťou a uplatňovania opravných prostriedkov. V kontexte na vyššie uvedené je taktiež nevyhnutné poukázať aj na konanie, resp. nekonanie aj samotného poškodeného. V tomto smere aj svedok F. Č., ktorý spolupracoval s poškodenou leasingovou spoločnosťou vo svojej výpovedi potvrdil, že preskúmať príslušné doklady potrebné na uzavretie leasingovej zmluvy z hľadiska ich spôsobilosti bola povinnosťou analytika leasingovej spoločnosti. Tvrdím, že poškodený taktiež významnou mierou participoval na vzniku škody, nakoľko nemohol konať v dobrej viere a plnou zodpovednosťou. Poukazujem na to z dôvodu, že pokiaľ by si analytik poškodeného náležite preveril v predloženej pracovnej zmluve uvádzaného zamestnávateľa, či osoba mojím menom je u nich zamestnaná, potom by ihneď mohol zistiť podvod a k schváleniu úveru nemuselo dôjsť. Neviem, čo si mám o tom myslieť, vychádzajúc z pertraktovanej spolupráce jednotlivých zainteresovaných osôb. Ponechávam to na úvahu súdu. Ja práve preto poukazujem v tomto našom špecifickom prípade na odôvodnenosť ustanovenia § 438 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pričom odvolací súd vychádzajúc z jeho odôvodnenia sa riadil len formálne zásadou v súvislosti s § 438 Občianskeho zákonníka, a to s poukazom, že solidárna zodpovednosť je zákonným pravidlom, delená zodpovednosť je výnimkou zo zákonného pravidla. Zákonodarca však práve pre odôvodnené prípady zakotvil aj § 438 ods. 2 Občianskeho zákonníka do daného hlavného zákona. Vychádzajúc zo zistených výsledkov vykonaného dokazovania vo veci je evidentné, že každý z nás spoluobžalovaných participoval na spôsobení škody svojou značne rôznou účasťou, nevyjmúc aj zodpovednosť samotného poškodeného, čo by taktiež mohlo byť predmetom príslušného civilného procesu. Som toho názoru, že účelom rozhodovania súdu nie je hľadanie formálneho práva, ale posúdenie veci v záujme objektívneho spravodlivého rozhodnutia s prihliadnutím na daný individuálny konkrétny prípad za danej dôkaznej situácie. Okrem formálnej zákonnosti by súdne rozhodnutie malo prezentovať aj spoločnosťou žiadanú spravodlivosť. Vzhľadom na vyššie uvedené preto moje dovolanie odôvodňujem aj tým, že opätovne nebola zohľadnená individuálna zodpovednosť spolupáchateľov a miera ich zavinenia s prihliadnutím na ich podiel na zavinenom konaní a odvolací súd v dôsledku neúplného a nesprávneho zistenia dôkaznej situácie, nesprávne vyhodnotil príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka a neodôvodnil náležite svoje rozhodnutie s poukazom na skonštatované jeho úvahy ohľadne zákonného pravidla vyplývajúceho len z ustanovenia § 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Som toho názoru, že v záujme objektívneho zistenia a citlivého vyhodnotenia individuálnej zodpovednosti za vzniknutú škodu v tomto špecifickom prípade je vhodnejšie ako v adhéznom konaní riešiť vyhodnotenie danej otázky náhrady škody v rámci dokazovania v civilno-právnom konaní. Osobne preto považujem odôvodnenie súdu I. stupňa ako aj opätovné odôvodnenie odvolacieho súdu ohľadne náhrady škody v danej veci za nedostatočné“.

Obvinený V. E. navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a prikázal, aby súd vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor, ktorý uviedol:

„Vo vzťahu k argumentácii odsúdeného V. E. je potrebné uviesť, že v danom prípade neboli odsúdení uznaní za vinných ako spolupáchatelia, ale odsúdený F. Z. bol zo spáchania skutku uznaný za vinného len formou účastníctva - návodu. Ako páchatel' predmetného skutku bol odsúdený práve dovolateľ, na ktorú skutočnosť poukázal aj odvolací súd v napadnutom uznesení, kde poukázal na skutočnosť, že dovolateľ uskutočnil vyhlásenie o vine. Odvolací súd zároveň dôvodil, že súd I. stupňa na základe

uplatneného nároku na náhradu škody správne rozhodol, keď preukázanú výšku spôsobenej škody uložil ako povinnosť uhradiť obom páchatelom, a to spoločne a nerozdielne konštatujúc, že obaja páchatelia sa na spôsobení tejto škody spáchaním trestnej činnosti podieľali. Odvolací súd sa s uvedeným záverom dostatočným spôsobom vysporiadal aj v odôvodnení dovolaním napadnutého uznesenia, poukazujúc najmä na ustanovenie § 438 odsek 1 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého, ak škodu spôsobí viac škodcov, zodpovedajú za ňu spoločne a nerozdielne, pričom poukázal aj na ustanovenie § 438 odsek 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého v odôvodnených prípadoch môže súd rozhodnúť, že tí, ktorí škodu spôsobili, zodpovedajú za ňu podľa svojej účasti na spôsobení škody. Dôvodil, že v posudzovanom prípade súd I. stupňa správne založil svoje rozhodnutie o povinnosti uhradiť spôsobenú škodu na tých právnych záveroch, že obaja páchatelia, obžalovaní V. E., ako aj odsúdený F. Z. boli účastní pri spôsobení škody poškodenému, pričom je potrebné sa stotožniť so záverom odvolacieho súdu, že možnosť delenej zodpovednosti v danom prípade neprichádzala do úvahy, keďže odsúdený V. E. sa dal odsúdeným F. Z. naviesť na spáchanie trestnej činnosti, z ktorej bol odsúdený (vo vzťahu k čomu urobil aj vyhlásenie o svojej vine) a bez jeho aktívneho konania by nedošlo k následku uvedenému v skutkovej vete napadnutého rozsudku. V tomto smere preto nie je možné súhlasiť s argumentáciou dovolateľa, že jeho zodpovednosť za vzniknutú škodu by mala byť menšia, keďže jeho osoba mala byť odsúdeným F. Z. zneužitá. Zodpovednosť dovolateľa, ako aj jeho vina bola v trestnom konaní dostatočným spôsobom preukázaná.

Zastávame názor, že v spojení s odôvodnením rozsudku I. stupňa odvolací súd v dostatočnom rozsahu uviedol svoje úvahy, akými sa spravoval pri hodnotení vykonaných dôkazov. Výška škody v rozsahu priznanej čiastky bola pritom v trestnom konaní dostatočným spôsobom preukázaná, pričom v tejto súvislosti nemožno na základe vykonaného dokazovania považovať za opodstatnené, aby niektorý z oboch odsúdených znášal zodpovednosť za škodu v inom rozsahu, než druhý, resp. aby túto znášali v určitej miere každý samostatne, keďže škoda bola spôsobená spoločným pričinením oboch odsúdených, a teda za celú jej výšku by mali zodpovedať spoločne a nerozdielne. S poukazom na uvedené zastávame názor, že v danom prípade nebolo uznesením odvolacieho Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 2To/15/2024, z 3. apríla 2024, proti ktorému dovolanie smeruje, ale ani jemu predchádzajúcim rozsudkom súdu I. stupňa, porušené právo na obhajobu dovolateľa, prípadne že by odvolací súd v dôsledku neúplného a nesprávneho zistenia dôkaznej situácie nesprávne vyhodnotil príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka a svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil“.

Prokurátor navrhol, aby dovolací súd podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie odmietol.

Vzhľadom na obsah vyjadrenia prokurátora k jeho dovolaniu obvinený podal stanovisko, v ktorom uviedol:

„Vychádzajúc z vykonaného dokazovania je nesprávny názor prokuratúry, keď uvádza, že som sa dal naviesť na spáchanie trestného činu. Popis prokuratúry je vonkoncom neakceptovateľný, nakoľko je objektívnym faktom, že som urobil na hlavnom pojednávaní vyhlásenie o svojej vine, ale som aj zároveň vysvetlil, že prečo som dané vyhlásenie učinil. Pre správnosť preukázaných skutočností pred Okresným súdom v Nových Zámkoch ešte raz opakujem a zdôrazňujem, že vyhlásenie o svojej vine som urobil z dôvodu, že som si náležite a zodpovedne neprečítal príslušné listiny, na základe ktorých bol poskytovaný príslušný úver. Už počas vyšetrovania vecí aj pred príslušným policajným orgánom som si uvedomil po vysvetlení nesprávnosti môjho konania svoju vinu, lebo skutočne tým som veľmi pomohol spolupáchatelovi F. Z., ktorý celú vec sám vymyslel, realizoval a mal z toho jedine on sám aj finančný osoh. Mňa k celej veci len zneužil využívajúc moju vtedajšiu dôveru k nemu a vôbec ma nemusel navádzať na spáchanie daného skutku. Takýto priebeh realizácie skutku vyplýva z celého vykonaného dokazovania a nie z kontextu vytrhnuté tvrdenie či už krajského súdu alebo okresnej prokuratúry, že navedený spolupáchatelom F. Z. som sa aktívne podieľal na spáchaní skutku. Považujem za absolútne neakceptovateľné, keď okresná prokuratúra tvrdí, že F. Z. bol len návodcom a ja som bol páchatelom skutku, nakoľko som urobil vyhlásenie o svojej vine. Dôvody môjho vyhlásenia som vysvetlil, a to čo je tvrdené okresnou prokuratúrou nekorešponduje s výsledkami vykonaného dokazovania, čo predpokladám, bolo z jej strany prehliadnuté.

Skutočnosť, že okresný súd podľa môjho názoru nerozhodol o náhrade škody v zmysle mojej skutočnej zodpovednosti a viny, ktorou som participoval vo veci ešte automaticky neznamená, že rovnakou mierou som povinný spolupodieľať sa na hradení škody poškodenému, ktorý sám taktiež významnou

mierou participoval na vzniku škody, nakoľko nemohol konať v dobrej viere a plnou zodpovednosťou s poukazom na vykonané dokazovanie. Potvrdzuje to okrem výpovede príslušného svedka aj jeho neúčast na vykonávaných hlavných pojednávaniach po dobu niekoľkých rokov. Čo sa týka mojej zodpovednosti v danom trestnom konaní som toho názoru, že ani odvolací súd a ani okresná prokuratúra bližšie neanalyzovali a nešpecifikovali vzhľadom na vykonané dokazovanie, že prečo neprichádza do úvahy delená zodpovednosť a v civilnom konaní možnosť aplikácie § 438 odsek 2 Občianskeho zákonníka. Len formálne uvádzajú, že som sa dal naviesť F. Z. na spáchanie trestného činu, čo nie je pravdou. Skutočnou pravdou je, že menovaný F. Z. ma naviedol na podpísanie príslušných listín. Nie na spáchanie trestného činu, čo je obrovský rozdiel. Samozrejme, že konečný efekt bol ten, že som tým participoval na trestnom čine. V dôsledku uvedeného preto tvrdím, že delená zodpovednosť v danom konkrétnom prípade je na mieste a náhrada škody by mala byť riešená v civilnoprávnom procesnom konaní“.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku) prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou na podanie dovolania (§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že podané dovolanie spĺňa obligatórne náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a dospel k záveru, že dôvody dovolania nie sú splnené.

Najvyšší súd poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, pričom nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku. V porovnaní s dôvodmi, ktoré opodstatňujú podanie odvolania, sú dovolacie dôvody koncipované podstatne užšie. Je tomu tak z dôvodu, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Právoplatnosť súdneho rozhodnutia v sebe poníma jeho faktickú nezmeniteľnosť (formálna právoplatnosť) a záväznosť (materiálna právoplatnosť). Preto sú možnosti podania dovolania - vrátane dovolacích dôvodov - striktné obmedzené, aby sa potenciálne „širokým“ uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala v rámci konania pred dovolacím súdom ďalšia riadna opravná inštanca a dovolanie nebolo chápané len ako ďalšie odvolanie.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Jednou zo základných zásad trestného konania je zásada práva na obhajobu, vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku. Právo na obhajobu je zakotvené v čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd a tiež v čl. 6 ods. 3 písm. b), c), d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a patrí k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia. Tento dovolací dôvod možno úspešne uplatňovať len vtedy, ak právo na obhajobu bolo porušené zásadným spôsobom.

Zásada práva na obhajobu vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného

výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení (príkladmo vid' § 34 a nasl., pokiaľ ide o obvineného, resp. § 44 a nasl. Trestného poriadku, čo sa týka obhajcu a pod.), ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva na obhajobu, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Napokon, aj zo samotného gramatického znenia naposledy označeného ustanovenia Trestného poriadku jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. Takýmto zásadným porušením by bolo najmä porušenie ustanovení o povinnej obhajobe podľa § 37 Trestného poriadku, ktoré by mohlo mať konkrétny vplyv na vykonanie jednotlivých úkonov trestného konania smerujúcich k vydaniu rozhodnutí procesnej povahy (napr. rozhodnutie o obmedzení osobnej slobody) alebo meritórneho rozhodnutia. Dôležité sú teda aj konkrétne podmienky prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne ako aj vo vzájomných súvislostiach.

V spojitosti s právom na obhajobu je potrebné vnímať aj právo strany na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia spočíva v troch nasledujúcich a vzájomne sa dopĺňajúcich rovinách:

- a) je korelátom práva účastníka konania prednášať návrhy, argumenty a námietky, aby sa na tieto dostal od súdu náležitú odpoveď,
- b) predstavuje jednu zo záruk, že „výkon spravodlivosti“ (justice in procedural effect, resp. justice in action) nie je arbitrárny (svojvoľný), nepriehľadný a že rozhodovanie verejnej moci je kontrolované verejnosťou,
- c) vytvára predpoklad pre účinné uplatnenie opravných prostriedkov, ktoré má strana k dispozícii.

Napriek nespornému významu vyššie rozvedeného práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia nejde o právo absolútne. Povinnosť súdu odôvodniť svoje rozhodnutie nemožno interpretovať v tom zmysle, že by zahŕňalo podrobnú odpoveď na každý argument strany konania (Van de Hurk v. Holandsko, resp. Ruiz Torija v. Španielsko). Podstatou práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je teda povinnosť súdu vyhodnotiť a v odôvodnení rozhodnutia zareagovať na hlavné námietky účastníka konania (Donadze v. Gruzínsko) a riadne posúdiť tvrdenia, argumenty a dôkazy predložené stranou konania (opätovne vid' napr. Van de Hurk v. Holandsko). Na podklade takéhoto postupu súdu je následne možné kvalifikovaným spôsobom posúdiť, či bolo konanie ako celok spravodlivé. Mlčanie odvolacieho súdu ohľadom zákonnosti odmietnutia vykonania dôkazov navrhnutých obvineným odporuje myšlienke spravodlivého procesu (Krasulya v. Rusko).

Ďalej platí, že jednou zo základných povinností súdu vo vzťahu k zachovaniu práva na obhajobu je nutnosť starostlivo a úplne popísať dôkazný postup, ktorý je súčasne treba logicky a presvedčivo odôvodniť. Uvedenú požiadavku zakotvil zákonodarca do sústavy nárokov na odôvodnenie rozsudku, a tak isto aj uznesenia, ktoré má povahu rozhodnutia vo veci samej. Nie je prípustné, aby odôvodnenie rozhodnutia, ktoré musí rešpektovať vyššie vymedzené kritériá, bolo založené na skutkových zisteniach, ktoré nie sú náležitým spôsobom odôvodnené, resp. primerane vysvetlené. Takéto rozhodnutia (ich odôvodnenie alebo absencia takéhoto odôvodnenia tam, kedy rozhodné skutočnosti v zásade musia byť

odôvodnené) nie sú adhézne k určitému zistenému skutkovému stavu vyjadrenému v odôvodnení dotknutého rozhodnutia. Za takéhoto procesného stavu ide o rozhodnutia, ktoré nerešpektujú požiadavky Trestného poriadku ako základného procesnoprávného predpisu upravujúceho trestné konanie. V konečnom dôsledku sa takéto rozhodnutie „posúva“ do protiústavnej polohy, a to najmä z hľadiska nároku trestne stíhaného obvineného na spravodlivé posúdenie jeho trestnej veci (ÚS 181/2000 - ČR).

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

Obvinený vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku namietal, že v posudzovanom prípade existujú špecifické okolnosti, ktoré by mali viesť k aplikácii delenej zodpovednosti. Podľa názoru obvineného súdy pri rozhodovaní nezohľadnili individuálnu zodpovednosť spolupáchateľov ani mieru ich zavinenia, čím nesprávne vyhodnotili príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka a nedostatočne odôvodnili svoje rozhodnutia.

Krajský súd v odôvodnení svojho uznesenia k odvolacím námietkam obvineného uviedol:

„Po opätovnom preskúmaní predloženého spisového materiálu a oboznámení sa s odvolacími námietkami odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie súdu I. stupňa v časti týkajúcej sa výroku o náhrade škody, teda o uloženej povinnosti obžalovanému a právoplatne odsúdenému spolupáchateľovi nahradiť poškodenej spoločnosti škodu podľa § 287 ods. 1 Tr. por. vo výške 17 126,- eur a následne odkázanie poškodenej spoločnosti podľa § 288 ods. 2 Tr. por. so zvyškom uplatneného nároku na náhradu škody na civilný proces je správne, zákonné, vychádzajúce zo stavu vykonaného dokazovania.

V rámci trestného konania súd rozhoduje predovšetkým o vine a za splnenia zákonom predpokladaných podmienok aj o uplatnenom nároku na náhradu škody v rámci adhézneho konania. Adhézne konanie nie je obligatórnou súčasťou trestného konania. Musia byť splnené kumulatívne podmienky, a to uznanie obžalovaného vinným zo spáchania žalovaného trestného činu, musí ísť o trestný čin, ktorým bola inému spôsobená škoda, poškodený si svoj nárok na náhradu škody uplatnil riadne a včas a priznanie nároku na náhradu škody nebráni žiadna zákonná prekážka.

V tomto prípade je potrebné uviesť, že výrok o vine napadnutého rozsudku je právoplatný, obžalovaný bol rozsudkom súdu I. stupňa uznaný vinným zo spáchania zločinu úverového podvodu podľa § 222 ods. 1, ods. 3 písm. a) Tr. zák., pričom tohto konania sa dopustil s právoplatne odsúdeným F. Z. a ich konaním bola spôsobená poškodenej spoločnosti Volkswagen Finančné služby Slovensko, s. r. o., Bratislava škoda vo výške 17 126,- Eur pozostávajúca z nesplatenej časti istiny vo výške 15 851,- Eur a vzniknutého dlhu na splátkach vo výške 1 275,- Eur.

Poškodená spoločnosť si svoj nárok na náhradu škody uplatnila riadne, keď ešte v prípravnom konaní predložila podklady, z ktorých uvedená škoda vyplývala a tento svoj nárok na náhradu škody si uplatnila aj včas, teda do skončenia prípravného konania.

Súd I. stupňa na základe takto uplatneného nároku na náhradu škody správne rozhodol, keď preukázanú výšku spôsobenej škody uložil ako povinnosť uhradiť obom páchatelom, a to spoločne a nerozdielne konštatujúc, že obaja páchatelia sa na spôsobe spôsobení tejto škody spáchaním trestnej činnosti podieľali. Keďže poškodená spoločnosť si okrem nezaplatenej istiny a neuhradených splátok uplatnila aj nárok na náhradu škody v podobe nákladov na vymáhanie uhradených externému subjektu v súvislosti s realizáciou zabezpečovacieho prevodu, súd I. stupňa správne so zvyškom tohto nároku na náhradu škody poškodenú právnickú osobu podľa § 288 ods. 2 Tr. por. odkázal na civilný proces konštatujúc, že tieto náklady nespĺňajú kritérium škody v zmysle § 124 ods. 1, ods. 2 Tr. zák.

Pri rozhodovaní o nároku na náhradu škody súd I. stupňa vychádzal z ustanovení Občianskeho zákonníka, a to predovšetkým z ustanovenia § 438 ods. 1 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého, ak škodu spôsobí viac škodcov, zodpovedajú za ňu spoločne a nerozdielne. Podľa § 438 ods. 2 Občianskeho zákonníka v odôvodnených prípadoch môže súd rozhodnúť, že tí, ktorí škodu spôsobili, zodpovedajú za ňu podľa svojej účasti na spôsobení škody. Ustanovenie § 438 Občianskeho zákonníka tak upravuje zodpovednosť za škodu, ktorá bola spôsobená viacerými osobami v dvoch formách, a to ako zodpovednosť solidárnu a zodpovednosť delenú. Pokiaľ solidárna zodpovednosť je zákonným pravidlom, delená zodpovednosť je výnimkou zo zákonného pravidla. Zásadne platí, že pokiaľ bola škoda spôsobená dvomi alebo viacerými škodcami - páchatelmi, a to či už súbežnou činnosťou alebo na sebe nezávislou činnosťou s jednou škodou, zodpovedajú za ňu škodcovia spoločne a nerozdielne. Podstatou solidárnej zodpovednosti je to, že každý škodca - páchatel zodpovedá za ostatných a všetci zodpovedajú za každého jedného. Zmyslom tejto solidárnej zodpovednosti je prehliť zodpovednosť páchatelov za spôsobenú škodu a dôsledne zabezpečiť ochranu práv poškodeného. Právna úprava tak umožňuje poškodenému domáhať sa náhrady škody na ktoromkoľvek z obžalovaných. Pri škode spôsobenej viacerými páchatelmi teda dáva zákon prednosť pravidlu spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti voči poškodeným s tým, že následne vo vzájomnom pomere sa páchatelia vysporiadajú sami podľa účasti na spôsobenej škode (§ 439 Občianskeho zákonníka). Všeobecná úprava solidárnej zodpovednosti (§ 511 Občianskeho zákonníka) počíta s tým, že ak nie je stanovené inak, sú podiely spoločných dlžníkov rovnaké, ustanovenie § 439 Občianskeho zákonníka, ktoré je vo vzťahu k nemu ustanovením špeciálnym, spočíva v tom, že tomu z páchatelov, ktorý náhradu škody splnil, vzniká právo požadovať náhradu škody od ostatných páchatelov podľa miery ich účasti na spôsobenej škode.

Delená zodpovednosť môže byť stanovená rozhodnutím súdu, avšak iba vo výnimočných prípadoch, a to v závislosti od účasti spôsobenej škody, čo ide o osobitný prípad, ktorý treba posúdiť so zreteľom na všetky okolnosti prípadu a riadne náležite odôvodniť. V posudzovanom prípade súd I. stupňa správne založil svoje rozhodnutie o povinnosti uhradiť spôsobenú škodu na tých právnych záveroch, že obaja páchatelia, obžalovaní V. E., ako aj odsúdený F. Z. boli účastní pri spôsobení škody poškodenému, pričom možnosť delenej zodpovednosti v danom prípade neprichádzala do úvahy.

Obžalovaný V. E. sa dal odsúdeným F.J. Z. naviesť na spáchanie trestnej činnosti, z ktorej bol odsúdený, obžalovaný predložil podklady potrebné na schválenie účelového úveru a bez jeho aktívneho konania by nedošlo k následku uvedeného v skutku napadnutého rozsudku. V tomto smere je potrebné poukázať aj na skutočnosť, že obžalovaný pred súdom I. stupňa urobil vyhlásenie, že je vinný. Fakt, že odsúdený F. Z. je vo výkone trestu odňatia slobody, nie je dôvodom na to, aby bolo možné rozhodnúť o uplatnenom nároku na náhradu škody na základe zásady delenej zodpovednosti za spôsobenú škodu. Poškodená spoločnosť si bude môcť uplatňovať svoj nárok na náhradu škody od ktoréhokoľvek z páchatelov trestného činu a následne ten, ktorý spôsobenú škodu uhradí, si bude môcť od spolupáchateľa v rámci regresu žiadať uhradenie pomernej časti.

S poukazom na všetky hore uvedené skutočnosti, odvolací súd zamietol odvolanie obžalovaného v časti týkajúcej sa nároku na náhradu škody ako nedôvodné“.

Najvyšší súd, konštatuje, že odvolací súd svoje právne závery týkajúce sa výroku o náhrade škody zrozumiteľne, presvedčivo a dostatočne odôvodnil vo svojom rozhodnutí (viď. str. 8 - 9 znenia Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 2To/15/2024, z 3. apríla 2024). Rozhodnutie odvolacieho súdu sa teda opiera o ucelenú a logickú analýzu skutkového stavu a príslušných právnych ustanovení, čím v plnej miere zodpovedá požiadavkám na precízne a odôvodnené rozhodnutie.

Nesúhlas obvineného so závermi, ktoré vyplynuli z dokazovania nemení nič na skutočnosti, že odvolací súd dostatočne a logicky odôvodnil svoje právne závery. Tvrdenie obvineného, že hodnotenie dôkazov nezodpovedá jeho očakávaniam, nemožno považovať za dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (ako ani žiaden iný z katalógu dovolacích dôvodov dostupných pre obvineného v rámci § 371 ods. 1 a nasl. Trestného poriadku).

Obvinený ďalej argumentoval tým, že poškodený taktiež významnou mierou participoval na vzniku škody, nakoľko nemohol konať v dobrej viere. Týmto obvinený opäť fakticky spochybňuje hodnotenie skutkových zistení zo strany odvolacieho súdu. Najvyšší súd však pripomína, že nemá právomoc

prehodnocovať skutkové závery, ku ktorým dospeli súdy nižších stupňov na základe vykonaného dokazovania. Pre najvyšší súd je záväzný skutkový stav tak, ako ho posúdil odvolací súd, pričom tento skutkový stav plne podporuje záver o solidárnej zodpovednosti obvinených, ktorý bol uznesením Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 2To/15/2024, z 3. apríla 2024 dostatočne odôvodnený.

Preto najvyšší súd uzatvára, že námietky obvineného a s tým súvisiaca argumentácia nenapĺňa dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (ani žiadny iný).

S ohľadom na vyššie uvedené najvyšší súd dospel k záveru, že v trestnej veci obvineného nemožno konštatovať naplnenie žiadneho dovolacieho dôvodu, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok nie je prípustný.